

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Chanzlia federala CH

La salamaira dat il gust a la pulpa

Ina curta instrucziun civica ed electorala
per las elecziuns dal Cussegl naziunal
dals 23 d'october 2011

Stimadas electuras, stimads electurs

Cun questa broschura As vuless jau far appetit per las elecziuns dal Cussegl naziunal dal 2011 ed As animar dad ir ad eleger.

Il sistem politic e la gastronomia en Svizra han ina chaussa communabla: Els èn unics e d'aut nivel ed els ans dastgan cun dretg render superbias e superbis. En nagin auter stadi sin quest mund na pon las burgaisas ed ils burgais sa participar uschè activamain a la politica sco en Svizra e nagin auter pajais n'ha uschè bleras cuschinunzas ed uschè blers cuschinunzs d'emprima classa ed uschè blers restaurants da renum per abitant.

Per savair cuschinar bain dovri inschign, products frestgs, en emprima lingia però er il plaschair d'empruvar insatge nov e da crear recepts innovativs. Er en la politica èn dumandads recepts cumprovads e recepts novs per schliar ils problems multifars e per satisfar las differentas gruppas d'interess. En la concorrenza per las meglras ideas politicas e per ils megliers recepts politics giogan las partidas ina rolla impurtanta e perquai dain nus a quellas ch'èn actualmain represchentadas en il parlament l'ocasiun da preschentar lur «menu» en questa broschura. Sco electura u sco electur faschais Vus part da la giuria democratica cun Vossa vusch, respectivamain cun Voss cedel electoral.

Per che Vus survegnias propi gust e plaschair da las elecziuns dal Cussegl naziunal, hai jau preparà in recept per ina buna tratga a la fin da questa broschura. Igl è ina tratga fitg tradiziunala da mes chantun d'origin ch'è dentant vegnida raffinata d'in cuschinunz d'emprima classa d'in auter chantun muntagnard, dal Vallais. Empruvai sez. La tratga è simpla da cuschinar e gusta grondius.

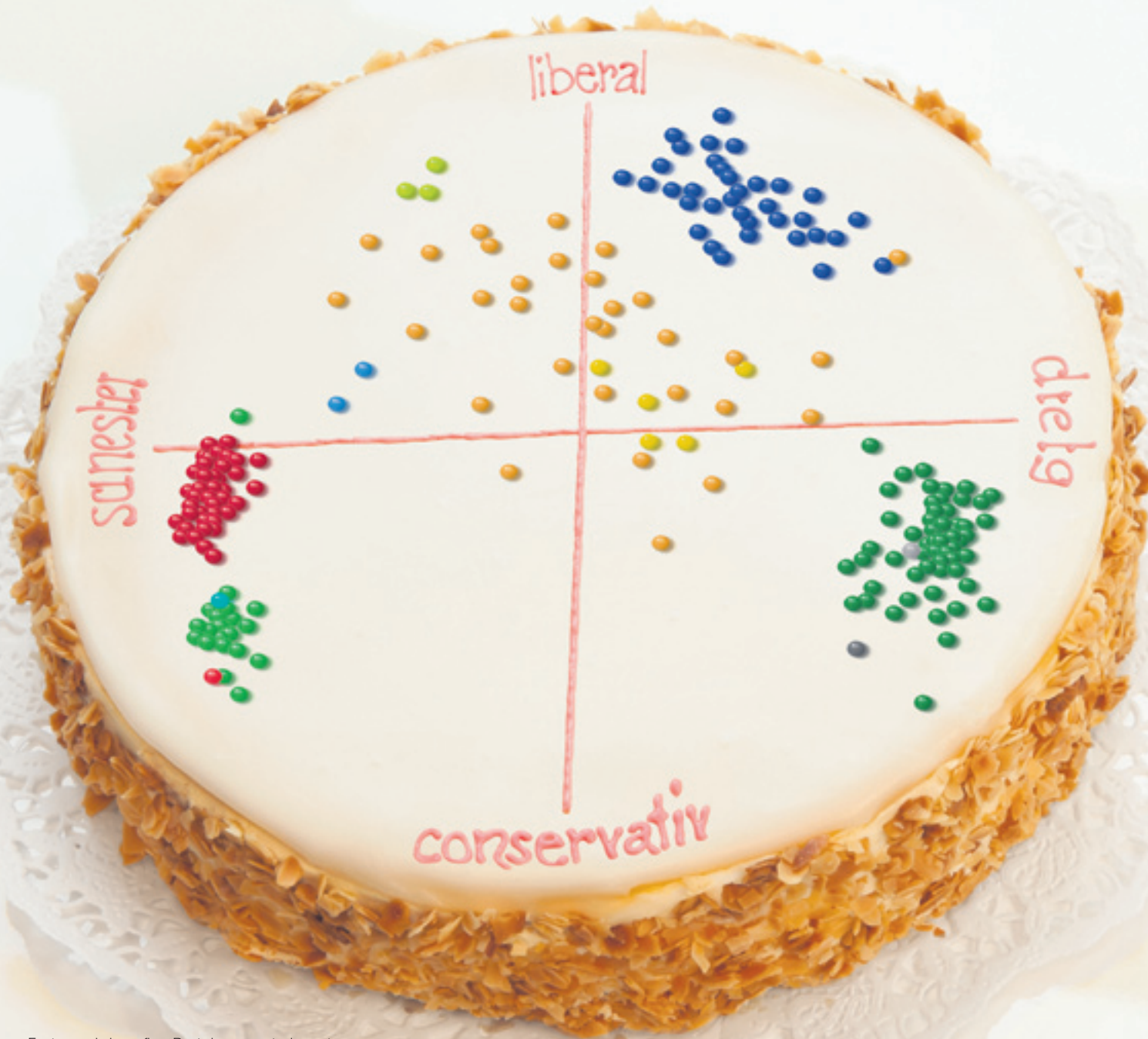
Na laschai betg vegnir freida la tratga e giai ad eleger. Jau As engraziel cordialmain persuerter ed As gjavisch bun divertiment cun sfegliar tras nossa curta instrucziun culinara ed electorala.

La chanceliera federala

Corina Casanova

Corina Casanova

Tgi è nua?

Las 200 perlas da zutger sin nossa turta mussan il cumportament da votar da las differentas partidas en il Cussegl naziunal, respectivamain da las singulas parlamen-tarias e dals singuls parlamentararis durant la legislatura currenta. Dal december 2007 fin a la sessiun da stad dal 2011 hai dal rest dà 4208 votaziuns en il Cussegl naziunal.

Las partidas èn gruppas politicas cun mintgamai differentas ideologias – pia cun differentas opiniuns davart il stadi, davart la societad e davart l'economia. La posiziun da las partidas sco er da las singulas commembras e dals singuls commembers dal parlament mussa quant damanaivel u quant lunsch davent ch'els stattan in da l'auter.

Noss stadi è transparent. Sur l'internet – www.parlament.ch – po ozendi mintgina e mintgin perseguitar las debattas parlamen-taras e vesair, tge che las commembras ed ils commembers dal Cussegl naziunal din tar ils projects da votaziun e co ch'ellas ed els voteschan.

● PPS	● PVL
● PS	● PEV
● PLD	● UDF
● PCD	● LEGA
● Ils Verds	● PCS
● PBD	● La Sanestra

Partida populara svizra PPS

Onn da fundaziun

1971 (PMB*: 1917)

Vuschs obtegnidas

en las elecziuns dal Cussegl naziunal 2007
28,9%

Commembas e commembers

90 000

Mandats en il Cussegl naziunal

58

Mandats en il Cussegl dals chantuns

7

Adressa postala

Secretariat general
Chascha postala 8252
3001 Berna

Adressa d'internet

www.svp.ch

* PMB: partida da purs, mastergnants e burgais

La PPS è vegnida fundada l'onn 1971 cun la fusiun da la partida da purs, mastergnants e burgais (PMB) e da las partidas democraticas dals chantuns Glaruna e Grischun ed è cun sia quota d'electuras e d'electurs da 29% la partida la pli ferma en Svizra. Cun l'elecziun dad Ueli Maurer en il Cussegl federal ils 10 da december 2008 è la PPS puspè vegnida integrada en la regenza naziunala. Ella è dentant cleramain sutpreschentada.

La PPS stat en spezial per ina Svizra independenta e neutrala, per in stadi cun structurass effizientas, per taglias pli bassas, per ina Svizra sco lieu economic ferm cun plazzas da lavur segiras sco er per in cumbat efficaczi cunter la criminalitad e cunter l'abus d'asil e cunter l'abus social.

Noss recept

Qualitad svizra betg mo en il logo:

La PPS Svizra è la partida che sa senta – senza restricziuns – responsabla per la Svizra.

En quest connex ans tegnain nus vi dal «contract cun il pievel»:

- nus na vulain betg ans participar a l'Uniu europeica
- nus vulain expulsar la persunas estras che davan criminalas
- nus vulain reducir las taglias per tuttas e per tuts

Cun questa clera politica che sa basa sin valurs burgaisas vul la PPS garantir a noss pajais bainstar, plazzas da lavur ed in avegnir segir en libertad.

Las ingredienzas tschernis Vus

Tgi che vul sa procurar in mandat en il Cussegl naziunal, vegn a sa preschentar a «sias» electuras ed a «ses» electurs d'avantatg ad occurrenzas d'elecziun, en las medias e sur l'internet. Quai è in temp da bler stress per tut las candidatas e per tut ils candidats durant il qual ellas ed els cumenzan bain mintgatant a suar sco noss legums en la padella. Avant quatter onns èn sa messas a disposiziun per l'elecziun passa 3000 persunas en tut la Svizra.

Noss sistem electoral è pretensiu. Sin plaun chantunal hai dà l'onn 2007 fin a 29 differentas glistas electoralas. Vitiers vegnan anc colliaziuns da glistas e schizunt sutcolliaziuns da glistas. I n'è pia betg uschè simpel da mantegnair la survista.

Ma en Svizra – nua che tut las Svizras e tut ils Svizzers maiorens a partir da 18 onns n'han betg mo il dretg d'eleger e da votar, mabain er il dretg da sa metter a disposiziun per sa laschar eleger – pretendan ins insatge da las burgaisas e dals burgais.

I fiss bel sche la mesadad da las persunas cun dretg d'eleger na sa laschass questa giada betg starmentar da quai.

Partida socialdemocratica PS

La PS fa dapi il 1888 ina politica per tuts e betg mo per paucs. Ina politica engaschada per locataris, consuments, lavurants e famiglias. La PS na vul nagina politica che serva ad interess particulars d'in pèr paucs che prendan e survegnan adina dapli: boni, indemnisaziuns spezialas u reduziuns da taglia. Nus vulain ina politica per tut la populaziun, ina Svizra en la quala nus tuts sorprendain ensemen responsabladad e betg in pajais dad egoists. Perquai cumbatta la PS cun Vus. En la politica, en l'economia ed en il mintgadi.

Noss recept

Ina politica per tuts, betg mo per paucs:

- Segirezza sociala: I po adina capitar ch'intgin na po betg pli procurar per sasez. Alura dovri ina rait sociala che porta. La PS s'engascha per ina societad che na lascha nagin a mesa via.
- Capacitad da cumpra: La fin dal mais duain er anc esser in pèr daners en la bursa. Tgi che lavura duai er pudair viver da ses salari. Da quai profitain nus tuts – er l'economia. Er quella dovra numnadamain consumentas e consuments che pon sa prestar insatge.
- Provediment d'energia: Cun energias regenebrablas e cun in'effizienz energetica pli gronda pudain nus manar ina vita agreabla er en il futur. Uschia franain nus la midada dal clima, bandunain la forza nucleara e stgaffin novas plazzas da lavur.

Onn da fundaziun

1888

Vuschs obtegnidas

en las elecziuns dal Cussegl naziunal 2007
19,5%

Commembas e commembers

35 000

Mandats en il Cussegl naziunal

42

Mandats en il Cussegl dals chantuns

8

Adressa postala

Spitalgasse 34
Chascha postala
3001 Berna

Adressa d'internet

www.spschweiz.ch

La Svizra, la monarchia la pli gronda

Pauc emporta quant gronda che l'equipa da cuschina è, quants spezialists qualifitgads che lavuran en ella, en cuschina datti in sulet schef che cumonda.

Tut auter en la politica: En Svizra avain nus ina relaziun critica envers memia blera pussanza. Quella vegn repartida en trais pussanzas: il parlament, che consista dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns, la regenza, che consista dal Cussegl federal cun set commembas e commembers e la dretgira suprema che consista dal Tribunal federal, dal Tribunal penal federal e dal Tribunal administrativ federal.

En Svizra n'elegia il pievel betg mo ses parlament. Cun il dretg da referendum e d'iniziativa ha el schizunt la pussaivladad d'approvar ses far u d'inoltrar atgnas propostas.

Tar nus na vala betg mo en la gastronomia ch'ils clients èn retgs: er en la politica cumondan la finala las passa 5 milliuns persunas cun dretg da votar e d'eleger las turtas.

PLD.ils Liberals

Onn da fundaziun

2009 (PLD: 1894)

Vuschs obtegnidas

en las elecziuns dal Cussegl naziunal 2007
17,7%

Commembas e commembers

130 000

Mandats en il Cussegl naziunal

35*

Mandats en il Cussegl dals chantuns

12

Adressa postala

Neuengasse 20
Chascha postala 6136
3001 Berna

Adressa d'internet

www.fdp.ch

* Avant la fusiun cun la partida liberala l'onn 2009 aveva la PLD 31 mandats e la PL 4 mandats en il Cussegl naziunal.

Il menu liberal

Prestaziun, responsabladad, curaschi e stabilitad politica han fatg il success da la Svizra. Oz è questa furmla però en privel. Ils sanesters avugadeschan e sbluttan tuts che lavuran e spargnan. Ils bloccaders da dretga saboteschan las cunvegns bilaterals ed impedeschan bunas soluziuns sco tar la AVS e tar ils custs da sanadad. Per che la Svizra restia vinavant al chau, stuain nus prender per mauns las refurmas necessarias en moda segira ed averta. Sco partida da refurma cumbattain nus che l'istorgia da success da la Svizra gaja vinavant. L'onn 2011 è in onn decisiv. Nus ans engaschain cun soluziuns onestas. I n'èn betg la polemica e la malscuidanza che han contribuì al success da noss pajais, mabain la voluntad sincera da surpigliar responsabladad. Per amur da la Svizra – cun curaschi e cun giudizi.

Noss recept

- Dapli piazzas da lavur: La PLD s'engascha per cundiziuns generalas optimalas per l'economia. Ina piazza da produenziun, da finanzas e da perscrutaziun ferma stgaffescha piazzas da lavur e garantescha noss bainstar.
- Ovras socialas segiras: In mantun da debits da passa 20 milliardas francs smanatscha l'assicuranza d'invaliditad e l'assicuranza cunter la dischoccupaziun. Er la AVS è en privel. La PLD cumbatta cun refurmas per ovras socialas segiras.
- Main birocrrazia: Il stadi duai servir als burgais – e betg viceversa. Pervia da quai ans engaschain nus per main prescripziuns e scumonds, per taglias simplas e bassas e per dapli libertad.

Tge salata

Mintga fatschenta vegn tractada en il parlament da duas chombras – da la gronda, il Cussegl naziunal cun 200 sezs, sco er da la pitschna, il Cussegl dals chantuns, cun 46 sezs. Il Cussegl naziunal represchenta la populaziun totala, il Cussegl dals chantuns ils stadis commembers da la Confederaziun, ils chantuns. En quest sistem sa mussan ils dus principis da la structura dal stadi: il princip democratic, nua che tut las personas cun dretg da votar han il medem pais politic, ed il princip federalistic, nua che las vuschs dals chantuns pitschens han la medema forza sco las vuschs dals chantuns gronds.

Sche las duas chombras n'èn betg perina, poi dar la situaziun ch'insatgi di: «Tge salata». Lura dovri in bun sbattin per maschadar l'ieli e l'aschieu e las autras ingredienzas. U en terms politics: in ulteriur barat d'arguments tranter las duas chombras. Questa procedura che ha la finamira da chattar in accord ed ina votaziun unitara en omaduas chombras, numnan ins «eliminaziun da las differenzas».

L'essenzial è che la sosa – e cun ella l'entira salata – gustia la finala a tuts.

Partida cristiandemocratica svizra PCD

Per ina Svizra che ha success

Sco vasta partida populara represchenta la PCD cun passa 100 000 commembras e commembers tut quels umans che gidan a realisar il progress da noss pajais. Sco partida dal center ha la PCD ina posiziun autonoma e ferma. Ella na polarisescha betg, mabain lavura vi da soluziuns constructivas. Ella s'engascha per la gulivaziun tranter ils differents basegns dals umans en noss pajais. La PCD stat per la Svizra sco model da success. En il Cussegl federal vegn questa politica represchentada da Doris Leuthard. La PCD ha in'orientaziun surconfessiunala. Maniera e respect en la vita da mintgadi, sco er en la politica, èn per ella valurs centralas. Sco partida da valurs metta ella l'uman en il center.

Onn da fundaziun

1970 (PCC*: 1912)

Vuschs obtegnidas

en las elecziuns dal Cussegl naziunal 2007
14,5 %

Commembras e commembers

100 000

Mandats en il Cussegl naziunal

31

Mandats en il Cussegl dals chantuns

14

Adressa postala

Klaraweg 6
Chascha postala 5835
3001 Berna

Adressa d'internet

www.cvp.ch

* PCC: partida catolica conservativa

Sin il plat da la stadaira

La chombra gronda ha 200 sezs. En vista a la populaziun da passa 7,7 milliuns datti pia in mandat en il Cussegl naziunal per circa mintga 38 500 abitants. En chantuns che han a basa da lur populaziun il dretg d'avair pli che in mandat, vegnan las repartiziuns fatgas tenor il sistem electoral da proporz. Quai vul dir ch'i vegn l'emprim erui quantas vuschs che mintga partida ha survegni. Pir lura vegnan repartids ils mandats da mintga partida sin las persunas cun las pli bleras vuschs.

I po pia bain esser ch'ina candidata u ch'in candidat cun main vuschs ch'insatgi auter è elegi, perquai che sia partida ha obtegni tut en tut dapli vuschs.

En chantuns pitschens che han a basa da lur populaziun mo il dretg ad in sulet mandat – Uri, Glaruna, Sursilvania, Sutsilvania ed ils dus Appenzell – survegn la persuna cun las pli bleras vuschs quest mandat. Tar questa procedura discurran ins dal sistem electoral da maiorz.

Proporz u maiorz n'importa betg – Vossa vusch quinta en mintga cas.

Partida ecologica svizra Ils Verds

Verds davaira, verds da vaglia.

Ils Verds s'engaschan per in mund en il qual regna in equiliber tranter l'ambient, l'economia e la societad. La protecziun da l'ambient e dal clima sto vegnir realisada tant sco la giustia sociala, la democrazia, la pasch e la solidaritad. Ils Verds lavuran pragmaticamain per promover energias regenerablas, per proteger il clima e per transformar l'economia en in ciclus fair ed ecologic.

Noss recept

- Renunziar a l'energia nucleara: Ils Verds vuessan che la Svizra renunzia uschè spert sco pussaivel a l'energia nucleara. Lur iniziativa per la renunzia a l'energia nucleara mussa la via.
- Proteger il clima: La Svizra sto reducir sias emissions da gas cun effect da serra per almain 30 pertschient. L'iniziativa per il clima è il gist recept.
- Crear in'economia ecologica: Ils Verds vuessan abolir la societad sguazzanta e crear empè da quai in'economia circulara che spargna las resursas. Perquai avain nus lantschè l'iniziativa per in'economia verda.
- Avrir la Svizra al mund: Ils Verds s'engaschan per ina Svizra conscienta da sia tradiziun umanitara ed averta envers l'Europa ed il mund. Perquai dovri ina politica da migraziun liberala, pajas minimalas gistas, taglias equilibradas ed ina planisaziun dal spazi durabla.

Onn da fundaziun

1983

Vuschs obtegnidas

en las elecziuns dal Cussegl naziunal 2007
9,6%

Commembas e commembers

7500

Mandats en il Cussegl naziunal

20

Mandats en il Cussegl dals chantuns

2

Adressa postal

Waisenhausplatz 21
3011 Berna

Adressa d'internet

www.gruene.ch / www.gruenwaehlen.ch

Ina tscharescha attira l'autra

En blers chantuns vegnan las elecziuns dal Cussegl dals chantuns fatgas il medem mument sco las elecziuns dal Cussegl naziunal. Quellas vegnan fatgas tenor dretg chantunal. Tar las elecziuns dal Cussegl dals chantuns stattan ils chaus, las personalitads, bler dapli en il center che las partidas. La procedura electorala da maiorz ha per consequenza che las partidas grondas e fermas vegnan privilegiadas, minoritads perencunter na survegnan nagut. En tut ils chantuns – cun excepziun dals chantuns Giura e Neuchâtel – elegian las burgaisas ed ils burgais lur represchentantas e lur represchentants per il Cussegl dals chantuns numnadamain tenor la procedura da maiorz.

La chombra pitschna ha mo 46 sezs. 20 chantuns tramettan mintgamai duas represchentantas u dus represchentants a Berna, ils anteriurs mez chantuns Sursilvania, Sutsilvania, Basilea-Citad, Basilea-Champagna, Appenzell Dadora ed Appenzell Dadens mintgamai mo ina represchentanta u in represchentant.

A propos represchentantas e represchentants: Dal 2010 sesevan en il Cussegl naziunal 30% dunnas, en il Cussegl dals chantuns stgars 20%.

Partida burgais-democratica PBD

PBD – il sal en la schuppa burgaisa

La PBD stat per ina politica burgaisa e pragmatica senza in orizont restrenschì e senza temas da sa scuntrar. Ella sa basa sin il dialog e fa ina politica pragmatica per la classa mesauna e per las interpretas pitschnas e mesaunas. La PBD schlargia il center e gida activamain a furmar maioritads per schliar ils problems actuals e per rinforzar la stabilitad da la Svizra. Ils resultats da las elecziuns en ils chantuns han mussà ch'igl è avant maun in basegn d'ina partida burgaisa moderna che sa differenziescha da las autras partidas tranter auter tras il fatg ch'ella s'engascha senza resalvas per in'economia sauna e per in'armada ferma e ch'ella na serra en quest connex betg ils egls davant dumondas da l'ambient e davant midadas en la societad.

Noss recept

La PBD n'è betg ina partida d'opposiziun, mabain cumbatta cun autras forzas burgaisas per soluziuns solidas. Ella sustegna la creschientscha ed il svilup da l'economia, dentant betg sin donn e cust da l'ambient e da la proxima generaziun. Ella è per ina commemoranza activa da la Svizra en la ONU e cunter ina participaziun a la UE. La via bilaterala per la convivenza cun la UE sto vegnir persequitada vinavant. La PBD è s'exprimida per ina sortida controllada e coordinada or da l'energia nucleara fin l'onn 2040. Il scenari da sortida da la PBD è vegni surpiglià dal Cussegl nazional. La PBD è per ina politica da segirezza ferma e vardaivla. Acziuns da l'armada a l'exteriur tenor ils princips vertents duain er esser pussaivlas en l'avegnir.

Onn da fundaziun

2008

Commembras e commembers

6500

Mandats en il Cussegl nazional

5

Mandats en il Cussegl dals chantuns

1

Adressa postale

Museumsstrasse 10
3000 Berna 6

Adressa d'internet

www.bdp.info

Ina trasparenza perfecta

Las parlamentarias ed ils parlamentarists sesan en ina chasa da vaider sco noss legums en la schelatina. Mintgina e mintgin po assister libramain a lur lavur principala, las debattas davart leschas e davart midadas da la constituziun durant las quatter sessiuns la primavera, la stad, l'atun e l'enviern. Saja quai da la tribuna publica u sur l'adressa d'internet www.parlament.ch, nua che tut las debattas parlamentaras vegnan transmessas live.

Sut la medema adressa pon ins er consultar il Bulletin uffizial ed ins po vegnir a savair per exempel, tgi che ha inoltrà ina da las 7200 intervenziuns parlamentaras. Dapi il cumenzament da la legislatura 2007 fin a la sessiun da stad dal 2011 èn vegnidas inoltradas 441 iniziativa parlamentaras, 1755 moziuns, 606 postulats, 1745 interpellaziuns, 535 dumondas parlamentaras e 2118 dumondas en scrit.

L'impressiun ch'ins survegn sin la tribuna politica po pia engianar; ultra da l'activitad principala, las debattas e las conclusiuns da leschas, na legian ins betg mo la gasetta en il parlament.

Partida verd-liberala da la Svizra pvl

Ils verd liberals s'engaschan sco partida giuvna per la cumpatiblad da finamiras ecologicas cun interess economics. Perquai che nus essan er en l'avegnir dependents d'in ambient intact e da finanzas saunas na dastgain nus viver en nagin sectur sin donn e cust da generaziuns vegnintas. Cun instruments da l'economia dal martgà e cun taxas directivas, betg cun scumonds e cun prescripziuns, duain vegnir stgaffids stimul per che la mesira vegnia mantegnida. Cun lur represchentanza en il Cussegl naziunal, en il Cussegl dals chantuns, en – actualmain – tredesch parlaments chantunals ed en divers gremis communals, han ils verd liberals pudì sa stgaffir ina buna basa politica.

Onn da fundaziun

2007 (la pvl ZH datti dapi l'onn 2004)

Vuschs obtegnidas

en las elecziuns dal Cussegl naziunal 2007
1,5%

Commembas e commembers

3300

Mandats en il Cussegl naziunal

3

Mandats en il Cussegl dals chantuns

2

Adressa postala

Chascha postala 367
3000 Berna 7

Adressa d'internet

www.grunliberale.ch

Noss recept

Cun in coc verd e cun in agir liberal tschertgain nus vias per tegnair en in equiliber aspects da l'ambient, dumondas socialas ed interess economics. Nus politisain cun objectivdad e cun respect. Betg mo envers la natira ed envers ils conumans, mabain er envers las finanzas. Nus vulain, independentamain da stretgas ideologias, da la religiun e da la vegliadetgna ubain da dretga e da sanestra, surpigliar responsabladad e porscher soluziuns modernas per sfidas actualas e futuras. Nossa finamira è quella da represchentar puntgs da vista verd-liberals en nossa societad e da gudagnar – cun arguments persvadents – ina maioritad per quels.

Armonia dals senns

Las fracziuns sa constitueschan da represchentantas e da represchentants d'ina partida u da partidas ch'èn politicamain parentadas. Per furmar ina fracziun dovri almain tschintg commembas u commembers dal medem cussegl. En las fracziuns vegnan predeliberadas las fatschentas impurtantas dal cussegl ed i vegn empruvà da chattar posiziuns cuminaivlas.

Las fracziuns han il dretg da delegar lur commembas e lur commembers en cumissiuns parlamentaras. En questas vegnan las fatschentas predeliberadas intensivamain ed i vegnan tratgas decisiuns preliminaras. Per ch'ina partida possia far valair sia influenza politica, èsi fitg impurtant ch'ella saja represchentada en las cumissiuns. Las commembas ed ils commembers infurmeschan lur collegas da fracziun davart ils projects correspondents.

Avant las elecziuns dal Cussegl naziunal datti actualmain 6 fracziuns: quellas da la PPS, da la PS, da la PLD, Ils Liberals, da la PCD-PEV-PVL, dals Verds e da la PBD.

Partida evangelica svizra PEV

Valurs cristianas, politica umana

La PEV s'engascha per ina Svizra nua ch'ins po viver bain. Sin basa da valurs cristianas sco since-radad, responsabladad, amur per il proxim, giusta, persistenza, solidaritad e pasch, fa ella ina politica pragmatica e tschertga soluziuns che servan al bain da tut ils umans.

Sco partida dal center po la PEV adina puspè influenzer ch'ina decisiun vegnia prendida a favur d'ina u da l'autra vart. Ella è ina forza fidada che tschertga la meglra soluziun per la Svizra, e quai en moda independenta e senza pregiudizis. En ils parlaments chantunals è la PEV represchentada cun circa 50 mandats, la partida giuvna *pevg politise-scha dapi l'onn 2004.

Onn da fundaziun

1919

Vuschs obtegnidas

en las elecziuns dal Cussegl naziunal 2007
2,4%

Commembas e commembers

4800

Mandats en il Cussegl naziunal

2

Mandats en il Cussegl dals chantuns

–

Adressa postala

Nägeligasse 9
Chascha postala
3000 Berna 7

Adressa d'internet

www.evppev.ch

Noss recept

L'emprim la famiglia. Sustegnair ils geniturs en lur responsabladad d'educaziun e distgargiar els finanzialmain nua che quai è necessari. Dapli supplements per uffants. Duvrar il mund e la natira en moda persistente e mantegnair els per generaziuns futuras. Dapli energias regenerablas, dapli protecciun dal clima. In'economia gista che tracta ils umans e che dovra las resursas cun gronda responsabladad ed en moda correcta. Salaris adequats. Finanzas publicas saunas cun reducir ils debits avant che sbassar las taglias. In sistem da taglia simpel senza zups. Protecciun da la vita umana e da sia dignitad. Solidaritad cun umans flaivels, povers e dependents d'agid. Ovras socialas segiras che promovon l'atgna responsabladad. En l'interess da la Svizra!

Quai è il resultat

Tuttas duas chombras han mintgamai dudesch cumissiuns permanentas. Quellas preparan detagliadamain mintga fatschenta dal parlament. Duas cumissiuns, la Cumissiun da finanzas e la Cumissiun da gestiun, surveglian ultra da quai la lavur dal Cussegl federal e da l'administraziun. Cuntrari a las sesidas dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns n'èn las sesidas da las cumissiuns betg publicas. Las debattas confidenzialas duain pussibilitar ina discussiun averta tranter las commembas ed ils commembers e facilitar da chattar soluziuns cuminaivlas. Suentur lur sesidas infurmeschan las cumissiuns alura las medias.

Commembas e commembers che n'han betg pudì sa far valair en la cumissiun cun lur propostas pon far pli tard ina proposta da minoritad en il plenum dal parlament.

Tge che resulta da las reflecziuns, da las discussiuns e da las ponderaziuns dals avantatgs e dals dischavantatgs che duran dis e mais è quasi l'essenza – in fund cler che cuntegna tut ils aromas.

Uniun democratica federala UDF

La UDF è ina partida burgaisa cun in accent social. Ella sa basa sin las valurs fundamentalas da la Bibla. Umans che han ina tenuta cristiana e che han ina chapientscha liberal-democratica chattan qua ina plattforma ideala per lur engaschament politic. La UDF è preschenta en 18 chantuns (Svizra tudestga, Svizra romanda e Tessin) e politisescha en il Cussegl naziunal sco er en differents parlaments chantunals e communal, en cussegls communal ed en cumissions.

Sin la basa da valurs cristian-gidieuas vulain nus gidar en moda constructiva a concepir il preschent e l'avegnir da noss pajais e far propostas orientadas a soluziuns. In engaschament en la giuvna UDF è pussaivel a partir da 16 onns.

Onn da fundaziun

1975

Vuschs obtegnidas

en las elecziuns dal Cussegl naziunal 2007
1,3%

Commembas e commembers

3000

Mandats en il Cussegl naziunal

1

Mandats en il Cussegl dals chantuns

–

Adressa postala

Chascha postala 2144
3601 Thun

Adressa d'internet

www.edu-schweiz.ch

Noss recept

Rinforzar las valurs cristianas! Nus tschertgain solu-ziuns persistentas ed ans engaschain en respon-sabladad envers Dieu il Tutpussant per ina Svizra liberala e legala. Nus n'ans orientain betg vi dal spiert dal temp u vi dal «mainstream», mabain vi da valurs da basa cumprovadas e vi da la chapientscha dal mund, da l'uman e da Dieu da la Bibla. Nus motivain ad in agir en atgna responsabladad. Protecziun da la vita umana en tut sias fasas sco er da l'ambient e dal mund intern, da la lètg tradiziunala e da la famiglia, da la Svizra sco piazza da scolaziun e da lavur. Finanzas equilibradas ed ina reducziun dals debits èn puncts central da nossa politica.

Las tratgas precuschinadas èn a la moda

Blers umans èn gia daditg sa disads a tratgas mezfinidas ch'ins sto mo pli stgaurar u al currier che porta a chasa la pizza bell'e pronta. Er tar las elecziuns ans facilite-schan las partidas u las uschenumnadas alianzas electoralas il proceder cun ans metter a disposiziun glistas electoralas prestampadas.

Vus pudais surpigliar quellas sco quai ch'ellas èn u Vus pudais adattar ellas a Voss gusts persunals, sco las tratgas precuschinadas. Vus pudais er stritgar e rem-plazzar ils numms tras numms d'autras glistas. Quai numnan ins «panaschar». Sin las glistas electoralas prestampadas èn tscherts numms savens gia scrits duas giadas. Quai numnan ins «cumular». Er ils numms ch'èn gia cumulads pudais Vus stritgar ina u duas giadas ed als remplazzar cun auters numms.

Correcturas sin las glistas electoralas prestampadas stuais Vus en mintga cas far a maun – il meglier cun bustabs da stampa. La fin finala na dastga ina glista dentant betg cuntegnair dapli numms ch'il numer da sezs en il Cussegl naziunal che Voss chantun ha dabun, e naging num na dastga cumparair dapli che duas giadas.

Lege dei Ticinesi LEGA

La Lega dei Ticinesi è vegnida fundada sco cuntra-moviment a las partidas etablidas dapi decennis en il Tessin. Ils dus fundaturs Giuliano Bignasca e Flavio Maspoli han cumbattì da bel principi cunter ina politica arroganta ed èn s'engaschads per ils interess dal pievel cumin. Els èn stads a la testa dal moviment en lur cumbat cunter la participaziun a la UE, las chapelinas blauas da la ONU, per cassas da malsauns publicas e per ina politica da taglia che tegna quint dals basegns dals burgais e da las interpresas. La Lega ha cumbattì sco unica cunter las curvenegas bilaterals. Quellas èn sa mussadas gist en il chantun Tessin, l'unic ch'è confruntà cun ina metropola europeica, sco fitg negativas per l'economia e sco betg socialas; perquai ils dus mottos: «Patrun en nossa atgna chasa!» e «L'emprim lavur per nossa glied!».

Onn da fundaziun

1991

Vuschs obtegnidas

en las elecziuns dal Cussegl nazional 2007
1,3%

Commembas e commembers

3000

Mandats en il Cussegl nazional

1

Mandats en il Cussegl dals chantuns

–

Adressa postale

Via Monte Boglia 3
6900 Lugano

Adressa d'internet

www.legaticinesi.ch

Noss recept

A la Lega dei Ticinesi stattan nossas ragischs e nossa patria fitg a cor. Ina politica sociala che s'engascha per la glied main privilegiada na dastga betg esser ina politica che gida tuts. Il punct central da la politica sociala da la Lega è da far la differenza tranter quellas persunas ch'èn stadas participadas a la creschientscha da noss pajais e quellas persunas che profitan mo da noss pajais. Nus defendain nossa glied cunter usurpaziuns ed ingiustias, nus cumbattain cunter l'abus en ils fatgs d'asil, tar l'immigraziun e las assicuranzas socialas. Nus crajain ad ina Svizra ferma ed independenta, en la quala il secret da banca è protegi e la quala stat en ina concorrenza fiscala cun l'exteriur. Nus vulain ina Svizra segira, in model federalistic per l'Europa.

Cumbinai tenor Voss gust

En Svizra datti segir dapli sorts da chaschiel che sezs en il Cussegl nazional. Da chaschiels che lieuan sin la lieunga fin a chaschiels spezialmain dirs, da chaschiels cremus-miaivels fin a chaschiels savurus e recents – il sortiment è grond, la tscher-na difficila.

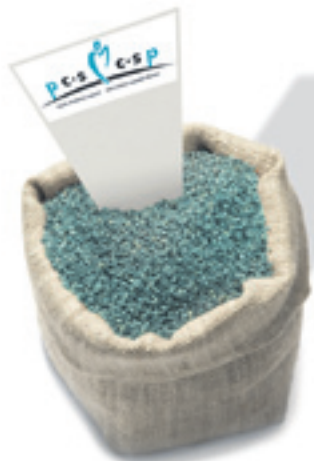
Tgi che na vul betg mo suandar las recumandaziuns d'ina partida, po prender per mauns il cedel electoral vid ed al emplenir. I sto però sa tractar en mintga cas dal cedel electoral vid uffizial. Na prendai pia betg x-in cedel.

Tgi che less tuttina sustegnair ina partida particularmain, po inscriver survart il numer da la glista ed il num da sia partida preferida. Uschia quintan las lingias vidas per questa partida.

Las schanzas d'ina candidata u d'in candidat da vegnir elegi s'augmentan sch'ils nums vegnan scrits duas giadas, pia sch'els vegnan cumulads. Ma adatg: Simplificaziuns sco «dito» u virgulettas n'èn betg permessas.

Partida cristian-sociala PCS

Onn da fundaziun

1997

Vuschs obtegnidas

en las elecziuns dal Cussegl nazional 2007
0,4%

Commembas e commembers

1500

Mandats en il Cussegl nazional

1

Mandats en il Cussegl dals chantuns

–

Adressa postala

Eichenstrasse 79
3184 Wünnewil

Adressa d'internet

www.csp-pcs.ch

Nus ans sentin cunresponsabels per quai che capita tar nus e sin il mund ed ans engaschain là, nua ch'i dovra solidaritad e toleranza. Cun nossa politica cumbattain nus per ina buna scolaziun accessibla a tuts, per in ambient intact, per in'conomia responsabla, sociala ed ecologica, per ovras socialas fermas, per plazzas da lavur segiras per umans cun qualificaziuns diversas e per dapli solidaritad tranter las generaziuns.

Noss recept

- Independents empè da corrupts: La PCS na survegn nagins daners da bancas, assicuranzas, cassas da malsauns e d'autras gruppas d'interess. Nus represchentain ils interess dals umans che na pon investir nagins daners per defender lur interess particulars.
- Solidarics empè da rassistics: Per meglierar la situaziun da las famiglias e da persunas disfavourisadas economicamain e socialmain dovri ina gronda solidaritad – en noss pajais, en nossa societad – dentant er suror ils cunfins nazionals. La solidaritad è la maula che tegna ensemen nossa societad.
- Ecologic empè da sguazzus: Nossa societad sto emprender a cuntentar ses basegns pli ecologicamain. La PCS metta en dumonda il stil da viver postindustrial che sguazza las resursas da noss planet – spargnar per daventar pli sauns e crescher cun qualitad, quai n'èn per nus betg mo plets vids mabain alternativas valaivlas cunter la cretta imperturbabla al creschament ed al svilup.

Tgi ma gida or da la buglia?

Difficultads en cuschina datti adina puspè. Er tar las elecziuns poi esser fitg bain ch'ins è malsegir, ch'ins n'ha betg propi chapì insatge u ch'ins è perfin impedi da vuschar personalmain, pervi d'ina malsogna u pervi d'in impediment. Nagina tema, Vossa vischnanca As gida.

Tscherts chantuns mettan a disposiziun uschenumnadas urnas ambulantas, en auters èsi permess da trametter ina substituta u in substitut a l'urna cun la cuverta d'eleger serrada. Però: Il cedel electoral stuais Vus emplenir sezs. A persunas che n'èn betg ablas da scriver pussibilitescha ina procedura speziala ch'ellas possian tuttina eleger. Er en in tal cas As dat Vossa vischnanca tut las infurmaziuns necessarias.

Ed areguard il scriver anc quest: Suttascriver stuais Vus il certificat dal dretg d'eleger separà, ma en naging cas Voss cedel electoral. Uschia perdess el sia valaivladad. Quai vala er per tuttas sorts da remartgas u annotaziuns.

La Sanestra

En vista a la crisa da la globalisaziun finanziaria, al creschament da las inegalitads socialas, a l'augment dals privels climatics, a la destrucziun dals servetschs publics ed a la privatisaziun da tut, crescha la necessitad d'ina outra organisaziun sociala che sa basa sin l'emancipaziun da l'uman. La Sanestra vul metter a disposiziun in'alternativa che pussibilescha a la burgaisa ed al burgais d'intervgnir en tut las sferas politicas. Ella vul reunir en ina medema forza politica naziunala tut ils currents da la sanestra concernent la transformaziun sociala ed ecologica.

Noss recept

- La Sanestra è da l'avis che mintgin che viva en Svizra haja il dretg da pudair manar ina vita acceptabla en ina societad solidarica che garantescha che mintgin possa far valair ses dretgs fundamentals.
- Nagut na vegn bittà davent, nagut na va a perder, tut sto esser transformabel: La Sanestra vul in midament profund dal sistem da produenziun. Ella è da l'avis che nus stoppian prender cumià da l'idea che l'uman haja da servir ad ina logica da rendita e da profit. Per la Sanestra na dastga l'ecologia betg esser in privilegi da tschertas classas socialas, mabain duai esser accessibla a tuttas ed a tuts.
- La Sanestra pretenda ina repartiziun gista da las ritgezzas dal pajais cun favurisar taglias directas e progressivas.
- Ella vul sviluppar ina societad pli solidarica, nua ch'ils basegns ed ils servetschs fundamentals vegnan controllads en moda democratica.

Onn da fundaziun
2009

Commembras e commembers
1500

Mandats en il Cussegl naziunal
1

Mandats en il Cussegl dals chantuns
–

Adressa postale
2722 Les Reussilles

Adressa d'internet
www.alternative-linke.ch

In dessert merità

Sche Vus purtais Vossa cuverta electorala a pe a l'urna la dumengia, ils 23 d'october 2011, ardaiss Vus tgunsch las calorias dal dessert merità. Tschertas urnas èn gia avertas durant almain dus dis avant la data decisiva. Vus pudais dentant er inoltrar Voss cedel electoral en ina cuverta serrada a l'uffizi electoral u al metter en la chascha da brevs speziala da Vossa vischnanca.

En tut ils chantuns pon ins ozendi eleger per corrispondenza. N'emblidai betg da francar correctamain Vossa cuverta. Vus avais la pussaivladad d'eleger per corrispondenza er sche Vus essas a l'ester. Però: Il cedel electoral sto arrivar ad ura tar Vossa vischnanca da domicil resp. tar Vossa vischnanca burgaisa en Svizra.

L'elecziun per internet stat per entant a disposiziun sco emprova mo per las Svizras e per ils Svizzers a l'exteriur da tscherts chantuns. La Chanzlia federala ed ils chantuns sa stentan da sviluppar vinavant questa purschida.

Schuppa da giutta grischuna «Chesa Pirani»

cun in zic safran dal vitg alpin vallais Mund
e cun in filet da litgiva engiadinais

Ingredientas per 4 personas

75 g tschagulas

75 g por

50 g carottas

25 g sellerin

40 g schambun criv

25 g paintg

50 g giutta

15 g farina

1,5 l broda

Liom

1,5 dl groma

1 mellen d'ov

1 presa safran (eventualmain in pèr fils sco decoraziun)

2-4 filets da litgiva (tut tenor la grondezza
basta in mez filet per persuna)

Tagliar tut ils legums ed il schambun criv en quadri e stufar els en il paintg. Agiuntar la giutta e stufar er quella. Agiuntar la farina e derscher tiers la broda fraida. Coier la schuppa ca. 30 minutas fin che la giutta ed ils legums èn cotgs. Agiuntar il liom, laschar coier tut in pitschen mument, alura reducir la chalur e poschar ils filets da litgiva ca. 5 minutas en la schuppa.

Servir

Metter cun in chaz furà las ingredientas en ils plats prestgaduras, pinar sin quellas il filet da litgiva, garnir cun tschagugliuns e servir uschia. A maisa: derscher tiers la schuppa or d'ina chanta.

Per ulteriuras infurmaziuns

www.ch.ch/elecziuns2011

www.parlamentswahlen-2011.ch (en tudestg)

Per dumondas:

Numer da telefon gratuit 0800 2011 00

(dals 3 als 21 d'october 2011, glindesdi fin venderdi, 10–15h)

Impressum

Editura, concept e realisaziun: Chanzlia federala, 3003 Berna

Fotografias: Rolf Weiss, Berna

Recept da la schuppa da giutta grischuna: Dani Bumann, La Punt

Studio da cuschina: Urs Hauri, Berna

Chaschiel: Christoph Bruni, Thun

Spezarias: «La Cucina», Markthalle Berna

Dultscharias: Tschirren, Berna

Grafica da las partidas: sotomo ag, Universitad da Turitg

Empustaziun:

Uffizi federal per edifizis e logistica UFEL

Vendita da publicaziuns, 3003 Berna

Nr. d'empustaziun 104.025 r

www.bundespublikationen.admin.ch

FSC
www.fsc.org

MIX

Papier aus verantwörtungsvollen
Quellen

Papier issu
de sources
responsables

Carta
de fonti gestite in
maniera responsabile

FSC® C007321

Moviment social liberal MSL

Ni a sanestra, ni a dretga – vinavant!

Il MSL è in moviment da personas independentas ed engaschadas cun la finamira da muventar la politica bloccada da noss pajais, resguardond las valurs democraticas, cristianas ed umanitaras e betg sut pressiu da partidas ed economia. Il MSL muventar! *Social* – l'uman è il center da la politica: La protecziun da mintga singula persuna quinta ed il cumbat encunter l'ingiustia, la malundraivladad e l'abus. *Liberal* – la libertad e la responsabladad èn inseparablas: Nus ans engaschain per la libertad e per l'egualitad da tuts avant la lescha. *Independent* – ina nova conscienza da la basa: Blers umans èn dischillus da la politica che lavura mo per l'agen profit. Il MSL agescha en responsabladad e senza gieus da partida e mussa ch'ins po er agir auter en la politica.

Noss recept

- Energia – segira ed ecologica: per ina promoziun immediata e cumplessiva d'energias regenerablas e per ina svelta renunzia a l'energia atomara
- Migraziun – consequenza e respect: per in cumbat effectiv dals abus, per la limitaziun da l'immigraziun e per la protecziun da la populaziun e dal martgà da lavur
- Economia – sauna e responsabla: garantir plazzas da lavur, rinforzar ils manaschis pitschens e mesauns, reducir la birocrazia, franar speculants e profitunz
- Sanadad – garantida e pajabla: prestaziuns e cussegliaziuns integralas, nagin sistem da duas classas, dapli trasparenza, nagina arbitrariadad tar pretschs e premias

Questa partida, ch'è vegnida fundada la stad 2011, è s'annunziada pir suenter la stampa da l'instrucziun civica per las elecziuns dal Cussegl naziunal. Gia ch'ella ha in represchentant en il Cussegl naziunal sa preschenta ella sin la pagina visavi en medema furma sco tut las autras partidas represchentadas en il Cussegl naziunal en la broschura stampada.

Onn da fundaziun

2011

Commembas e commembers

850

Mandats en il Cussegl naziunal

1

Mandats en il Cussegl dals chantuns

–

Adressa postala

Chascha postala 555
5004 Aarau

Adressa d'internet

www.slb-schweiz.ch